

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ**

**МАТЕРІАЛИ
ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МАГІСТРАНТІВ І СТУДЕНТІВ
ЗА ПІДСУМКАМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 2023 РОКУ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

Запоріжжя 2023

XI Всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів ТДАТУ імені Дмитра Моторного. Кафедра «Суспільно-гуманітарні науки»: матеріали XI Всеукр. наук.- техн. конф., Ч.4., 06 лютого 2023 р. Запоріжжя: ТДАТУ, 2023. 26 с.

У збірнику представлено виклад тез доповідей і повідомлень поданих на XI Всеукраїнську науково-технічну конференцію магістрантів і студентів Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Тези доповідей та повідомлень подані в авторському варіанті. Відповідальність за представлений матеріал несуть автори та їх наукові керівники.

Матеріали для завантаження розміщені за наступним посиланням:
<http://www.tsatu.edu.ua/nauka/n/rada-molodyh-vchenyh-ta-studentiv/>

Сторінка Ради молодих учених та студентів ТДАТУ
<http://www.tsatu.edu.ua/nauka/n/naukovi-vydannja/> – «Наукові видання» ТДАТУ

Відповідальний за випуск: к.і.н., доцент Михайлов В.В.

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2023

ЗМІСТ

СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

<i>Береславська П.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТА .....</i>	4
<i>Гаєнко Д.В. КОНЦЕПТИ «ЛЮБОВ» ТА «КОХАННЯ» В МИСТЕЦТВІ СЛОВА .....</i>	5
<i>Горлова К. О. ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ У ХХІ СТОЛІТТІ.....</i>	6
<i>Дяткова Є.С. МЕДІА ОСВІТА ЯК НАПРЯМ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ .....</i>	7
<i>Діоба А. ПОЛІТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ .....</i>	8
<i>Загнойко В. Ю. СЛЕНГ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ.....</i>	11
<i>Мураль В. УПРАВЛІНСЬКА ПОВЕДІНКА КЕРІВНИКА: ОГЛЯД КОНЦЕПЦІЇ Р. БЛЕЙКА І ДЖ. МОУТОН .....</i>	12
<i>Нестерюк В. ОСОБЛИВОСТІ ШЛЮБНИХ ПРОМОВ .....</i>	15
<i>Тузов І. АКСЕОЛОГІЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ .....</i>	16
<i>Устінов В.Є. РОМАН В. ВАСИЛЬЧЕНКА «ДВОРУШНИКИ, АБО ЄВАНГЕЛІС ВІД ВОВКУЛАКИ» ЯК ЗРАЗОК МІСТИЧНОГО ДЕТЕКТИВНОГО РОМАНУ.....</i>	18
<i>Форис Г.С. РЕВОЛЮЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ.....</i>	19
<i>Чучко А. САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА .....</i>	20
<i>Шитиленко Є. А., ПУБЛІЧНЕ МОВЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ .....</i>	22
<i>Шичаніна Д. САМОМОТИВАЦІЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ .....</i>	25

СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТА

Береславська П.О., bereslavskayaaa@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

У роботі розглядаються компоненти мовленнєвої компетентності, яка є одним з основних аспектів у професійній підготовці та аналізуються особливості мовної культури студентів.

Так, звертаючи увагу на компетентісний підхід до формування стійких знань і практичних навичок людини, варто розглянути складові мовнокомунікативної компетенції особистості. Ясність, логічність, точність, виразність, чистота мовлення, знання мовленнєвого етикету, виразність усного мовлення – це і є володіння мовою [2].

А отже, метою даного дослідження є аналіз особливостей мовної культури студентів, а саме лексикографічних знань, потреби звернення до словника з метою розв'язання пізнавальних і комунікативних завдань.

Дослідженню комунікативної компетенції присвячено праці відомих науковців (Г. Лещенко, М. Пентилюк, О. Семенов та ін.). Потрібно виділити і дослідження щодо загальних методик формування мовної компетенції особистості (Л. Барановська, Л. Головата), проблем формування мовленнєвої культури (Н. Бабич Н., А. Коваль) [1]. Тут наголошується, що на індивідуальний стиль людини впливають як його психічні риси, так і соціально-культурної свідомості. О.М. Семенов звернено увагу такі основні складові мовної особистості, як ціннісна, світоглядна, культурологічна, особистісна, пізнавальна, поведінкова складові, мовні чуття і майстерність, мовні ті інтелектуальні здібності [5, 122].

Щодо мовно-культурну особистість В.Яшенкова вводить таке поняття: "комунікант, який володіє культурнозумовленою ментальністю, картиною світу і системою цінностей, дотримується когнітивних підходів, мовних, поведінкових і комунікативних норм певної лінгвокультурної спільноти" [11, 288]. Так, у мовленні проявляються система цінностей студента, життєвих настанов [4], це також і засвоєння культури, розуміння мовного вивченого матеріалу (лексико-фразеологічної системи, граматичних конструкцій, стилістики та ін.). Але бажано вказати і на поведінку особистості у конкретних ситуаціях, зокрема мовну, тобто індивідуальний аспект.

Отже, однією із складових культури студента як інтелектуально розвиненої особистості можна вважати мовну/мовленнєву компетенцію, що у свою чергу охоплює комунікативні здібності, попередньо набуті знання, навички і уміння і здійснюється у межах ситуативного професійного спілкування.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К.: Довіра, 2007. 207 с.
2. Зімонова О.В., Адамович А.Є. Вплив місцевих говорів на культуру фахового мовлення майбутнього інженера // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Вип.47. Т.3. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2021.
3. Літературознавчий словник-довідник. К.: Академія, 1997. 752 с.
4. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посібник.. К.: Академія, 2010. 216 с.
5. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб.. К.: Академія, 2010. 312 с.

Науковий керівник: Зімонова О.В., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет (м. Запоріжжя)

КОНЦЕПТИ «ЛЮБОВ» ТА «КОХАННЯ» В МИСТЕЦТВІ СЛОВА

Гасенко Д.В., haenko1984@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Любов у філософській картині світу має кілька тлумачень. Зокрема, розрізняють такі варіації цієї категорії, як любов-толерантність, любов-ерос, любов-пристрасть, любов-дружба тощо.

Порівняння змісту концепту «любов» у світській, філософській та релігійній картинах світу розкриває помітну різницю. Так, у першій із них любов асоціюється з романтичними стосунками або фізіологічним потягом. У філософській картині світу змінено послідовність розвитку почуттів: перед дружною йде любов-ерос. У релігійній картині світу є дві любові: любов Бога до людини та любов людини до людини. А отже, любов у релігійній картині світу має якісні характеристики, діє в часі, впливає на всіх людей та існує заради них. За церковним ученням, любов може бути сильною, невідкладною законам, їй не потрібні слова – вона говорить сама за себе і приховати її неможливо. Поняття «любов» було безпосередньо пов'язане з уявленнями про шлюб, стосунки між родичами та закоханими, наслідками яких є правдивість і чесність цього почуття. Таким чином, концепт «любов» існує в усіх картинах світу, лише має різні забарвлення.

У поезії концепт «любов» постає як складна сутність, що має певну думку й почуття. Розкривається нерозривна єдність між поетичною творчістю, коханням та любов'ю. Митці зображують різні іпостасі Любові: «романтичної та пристрасної, одухотвореної і гріховної, любові до рідної країни, яка вбиває, і такої, що надихає» [1, с. 88].

Концепт «любов» як складова частина поетичної картини світу, відрізняється індивідуальністю і базується на загальнолюдських, загальнокультурних та загальнолітературних уявленнях. Натомість концепт «кохання» є більш вузьким за значенням. Його вербальне вираження пов'язано із соціокультурними нормами суспільства.

Проаналізовані концепти виражаються за допомогою лексичних та образних засобів, що втілюють переважно лише одну прототипну концептуальну схему, акцентують на одному з аспектів цього почуття (стихійність, неконтрольованість, плинність, креативність). Отже, основними загальними рисами концепту «кохання» є його підвищена емоційність, ритуальність, реалізація парольної функції мовлення (вживання мовних одиниць символічного значення, які відомі лише закоханим) та кооперативно-спрямованої стратегії ввічливості, або наявності особливого культурно-детермінованого невербального коду [див.: 2].

Проведене дослідження концептів «любов» та «кохання» в сучасній українській літературі показало, що відповідні концепти існують в мистецтві слова як складне ментальне утворення, яке конденсує різнопланові уявлення про відповідні почуття.

Отже, «любов» та «кохання» як концепти мають різні кількісні виміри та якісні характеристики в конкретних умовах існування. Це позначається на змістовому наповненні художніх текстів. Із культурним розвитком людства змінюється й семантичне наповнення означених концептів, стає більш сучасним підхід до цих категорій, часто ідучи врозрід із релігійним чи загальнофілософським баченням.

Список використаних джерел

1. Землянська А.В., Мамєдова А.А. «Тихіша за тиху траву любов, котрій тісно у ліжку...»: мотив тиші в інтимній ліриці Б. Томенчука. Спадщина Скарыны: да 500- годдзя беларускага кнігадрукавання: зб. навуковых артыкулаў : у 2 т. Ч. 1 / рэдкал. : А.М. Ермакова (гал. рэд.) [і інш]. Гомель : ГДУ імя Ф. Скарыны, 2017. С. 87–89
2. Форманова С.В., Форманова О.С. Концепти «любов» та «кохання» в українській лінгвоментальності. *Південь України : етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри* : зб. наук. пр. Одеса : ВМВ, 2011. С. 212–218.

Науковий керівник: Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ У ХХІ СТОЛІТТІ

Горлова К. О., Email: gorlovakatrin16@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Ще з давніх часів жінки страждали від сексизму або гендерної нерівності. Наприклад, освіта для жінок стала можливою лише після 1864 року, коли з'явилася освітня реформа. На той час існувало 77 жіночих шкіл, але освіта в них була побудована на гендерних стереотипах та ролях. Також існує термін «ефект Матільди», який означає систематичне заперечення вкладу жінок в науку та знецінення їхніх відкриттів. Також, як відомо, багато відкриттів, що зробили жінки, були присвоєні їхнім чоловікам або друзям або були запатентовані чоловічим ім'ям, бо в той час вважалося, що жінка не може бути винахідницею та займатися наукою, бо недостатньо розумна для цього. Хоча зауважити, що не тільки винахідниці працювали з чоловічим ім'ям, а і письменниці, яким відмовляли печатати їхні твори, бо вони жінки.

Це було декілька десятків або сотень років тому, але на жаль, у наш час жінки досі страждають від нерівності. Основні сфери, де вони з цим зустрічаються: професійна та повсякденне життя.

Дискримінація в професійній сфері існує і вона дуже відчутна. Як приклад можна взяти середню зарплату в жінок та чоловіків в Україні. Середня заробітня плата чоловіків близько 12 тисяч гривень, у той час як в жінок – 9 тисяч. Або кількість заборонених професій для жінок, що стає однією з причин безробіття. Також такі терміни як «липка підлога» та «скляна стеля» є сексизмом у професійній сфері. Зараз в Україні 433 тисячі зареєстрованих безробітних людей, серед них 256 тисяч жінок. Так трапилося через два останні пункти.

У повсякденному житті жінкам також не легко. Ще з дитинства мали дівчаткам кажуть: «б'є – значить кохає», але це звичайне нав'язування того, що насилля – нормально. 22% людей і України в дитинстві бачили, як батько бив матір, кожна четверта українка хоча б раз в житті переживала фізичне або сексуальне насилля, розповідає про це лише одна з трьох. Жінки не можуть піти до поліції, бо зараз до 62% правоохоронців вважають, що жертва насилля сама в цьому винна. Також, чітко виражені гендерні ролі з самого дитинства є великою проблемою. Або сексуалізація жінок та буллінг, якщо вони не співпадають з стандартами краси. Досі жінок сприймають як об'єкт сексуального задоволення. Наприклад, у відеоіграх, де жінки одягнені у відвертий одяг, у той час як чоловіки одягнені у закриту одягу, або в рекламах з двозначними слоганами. Та ігри й реклама не уся проблема сексуалізації. Чоловіки на вулицю дозволяють собі окликати жінок та робити непристойні «компліменти», а також не рідко дозволяють собі розпустити руки. Але зараз з цим намагаються боротися та не все можна вирішити законом. Поки люди не навчаться поважати та цінувати одне одного – гендерна дискримінація буде продовжувати своє існування.

Список використаних джерел

1. Гендер для медій. Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей. — Київ: Критика, 2017. 224 с.
2. Запобігання та боротьба із сексизмом на місцевому рівні в Україні Посібник для жінок і чоловіків у місцевій політиці – рада Європи 2020.
3. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти / Шлеїна Л.І. // Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. – 186 с.- С.176-179.
4. Шлеїна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО / Шлеїна Л.І. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і

загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3 (С. 177-181) /2020.

Науковий керівник: *Шлеїна Л.І., доктор філософії з пед.н., доцент кафедри СГН, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)*

МЕДІА ОСВІТА ЯК НАПРЯМ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Дяткова Є.С. Email: elizabethdyatkova13@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Однією з найважливіших особливостей сучасного суспільства є прискорення інформаційних процесів: обсяги інформації збільшуються, комп'ютерні технології активно проникають у всі сфери життєдіяльності людини. Очевидна важливість навички сприйняття величезних потоків інформації, вміння орієнтуватися в них. Все це може забезпечити медіаосвіта, покликана виконувати унікальну функцію – підготовку людей до життя в інформаційному суспільстві. Безмежні інформаційні потоки, створювані засобами масової інформації, впливають насамперед на молоду аудиторію.

Молодь, чий пізнавальні та емоційно-вольові процеси не є остаточно завершеними, виявляються незахищеними перед впливом медіа. Засоби масової інформації транслюють зразки поведінки, формують ціннісні орієнтири і дають уявлення про моральні, етичні, правові та інші суспільні норми. Величезні можливості для формування інформаційної культури молоді надає медіа освіта – процес навчання та розвитку особистості за допомогою та на матеріалі медіа.

Медіа освіта як напрям педагогічної науки покликана формувати та вдосконалювати культуру сприйняття інформації, критичного мислення, умінь інтерпретації, аналізу та оцінки інформації, комунікативних здібностей, навчання різних форм самовираження особистості. Проблематика медіа освіти багато в чому пов'язана із навчанням молодого покоління медіаграмотності.

Високий розвиток технологій масової комунікації, технологій отримання зворотного зв'язку, інтерактивності зводить категорію медіаграмотності до особливого рангу спеціальних та загальних умінь, затребуваних у суспільстві.

У класичному варіанті домінують пасивні способи отримання інформації, такі як читання книг, журналів, іншої літератури, сприйняття інформації через телебачення, радіомовлення, а також пошук інформації в мережі Інтернет. Молодь сьогодні одночасно виступає і в ролі споживача інформаційного контенту, інформаційних технологій та ролі автора, творця медійних продуктів. Проте залучення молоді до сучасного інформаційного простору відбувається часто стихійно і супроводжується педагогічною підтримкою. Важливим є навчання молоді етичним нормам комунікації, безпечної поведінки у мережі, ефективного пошуку та відбору інформації тощо. У зв'язку з цим, одним із головних завдань закладу освіти має стати поступова і водночас продуктивна, реалізація стратегії медіа освіти, що спирається на ключові завдання щодо формування медіаграмотності – важливість виховання покоління, здатного грамотно сприймати медійну інформацію, адекватно її оцінювати та раціонально застосовувати. Це передбачає, що молода людина повинна вміти створювати медіа текстові продукти, маючи при цьому необхідні знання про закони звукозорового сприйняття, крос-культурної комунікації; мати медіаконвергентні навички, поняття інформаційної етики та бути готовими до безпечного використання медіапродукції для підвищення рівня своєї освіченості [1, с. 32].

Інтерес до медіа зростає, тому включення навчання на матеріалі медіа до освітнього процесу є особливо актуальним. По-перше, медіа відкривають технічні можливості швидкого доступу до потрібної інформації та подають її різними способами. По-друге, навчання на матеріалі медіа здатне розвивати різні види мислення, творчі здібності та можливості самореалізації. Крім того, серед переваг медіаосвіти можемо наголосити на наступних: формування навичок роботи з інформацією; розвиток художнього сприйняття, комунікативних навичок; можливості організації як індивідуальної, і колективної роботи.

Медіаосвіта є невід'ємною частиною розвитку особистості та складовою освіти. Використання медіа ресурсів на заняттях допомагає вирішувати освітні завдання, такі як:

- розвиток критичного мислення (методи – форуми, блоги, дискусії, аналіз контенту тощо);
  - вдосконалення навичок самонавчання (пошук співтовариств);
  - формування та розвиток мовної компетентності (блоги);
  - розвиток навичок роботи у команді (мережеві проекти);
  - освоєння різних технічних засобів (створення та розміщення подкастів, відеоматеріалів, презентацій тощо);
  - виховання відповідальності та прагнення дотримуватися етичних та інших норм поведінки в інтернеті (форуми, взаємооцінювання продуктів навчальної діяльності);
  - розвиток умінь та навичок проведення досліджень (мережевий контент, ресурси для створення анкет та проведення опитувань тощо);
  - навчання пошуку інформації, правил користування базами інформації, використання наукової та науково-технічної інформації.
- Медіа засоби допомагають «підготувати нове покоління до життя в сучасних умовах, сприйняттю різної інформації та використанню її, крім негативних наслідків».

Список використаних джерел:

1. Сучасний медіа-менеджмент шляхи роздержавлення української преси URL: <https://volnovakha.city/articles/118513/chomu-vazhlivo-buti-mediagramotnoyu-lyudinoyu-viznachenno-kraschu-robotu-u-konkursi-tvoriv>
2. Наукові дослідження українського медійного контенту: соціальний вимір URL: http://www.journ.univ.kiev.ua/periodyka/images/scien_res/ndumk_1_2017.pdf
3. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 жовтня 2018 р.) Вінниця : 2018. 360 с. URL: https://www.vspu.edu.ua/content/confer/doc_50.pdf
4. Шлєіна Л. І., Зімонова О. В. Вплив місцевих говорів на культуру мовлення майбутнього фахівця. Аспекти в реалізації научних досліджень: матер. XXXII Шлєіна // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. - 2015. - Вип. 2. - С. 211-214. - Режим доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/people/zimonova-olha-volodymyrivna/>

Науковий керівник: Шлєіна Л.І., доктор філософії з пед.н., доцент кафедри СГН, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ПОЛІТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Діоба А.

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Глобалізація кінця ХХ початку ХХІ століть поклала початок новому етапу в розвитку держави, яка переживає період політичної трансформації та адаптації до нових умов. Під впливом процесів глобалізації змінюються її традиційні функції і становище в сучасній системі міжнародних відносин. Нові процеси вкрай неоднозначно позначаються на державі, майбутнє якої стало предметом широких наукових дискусій.

В умовах глобалізації кожна держава стикається з проблемою вибору шляху розвитку, який найкращим чином допоміг би подолати витрати і скористатися позитивними «плодами» даного процесу. Однак саме уявлення про те, що є позитивним для держави в умовах глобалізації, а що є небезпечним для її майбутнього, також є неоднозначним. На перший план вийшли проблеми зовнішнього і внутрішнього суверенітету, спроможності, здатності держави проводити самостійну внутрішню і зовнішню політику, бути легітимним в очах свого народу, так і за межами власних кордонів.

Глобалізація висуває найвищі вимоги до якості державного управління. Ефективність держави в даний час визначається, зокрема, її здатністю швидко адаптуватися до стрімко

мінливих умов зовнішнього середовища. Незважаючи на те, що державні кордони продовжують грати важливу роль в світовому політичному процесі, її розвиток все більше піддається впливу взаємозалежності держав і світових ринків.[1.с. 21].

Разом з трансформацією держав змінюється і ключовий міжнародний інститут, регулюючий відносини між ними. Організація Об'єднаних Націй сьогодні є єдиним механізмом, покликаним здійснювати функції глобального управління. При цьому завдання, з якими стикається ООН, сьогодні є набагато більш складними і комплексними, ніж у попередні роки. У зв'язку з цим проблеми реформування ООН стоять на порядку денному всіх найбільших політичних форумів.

Необхідно відзначити ряд нових факторів, вплив яких на політичну трансформацію держави значно зросла в останнє десятиліття. До них, насамперед, відносяться:

- посилення ролі транснаціонального бізнесу, поява якісно нових важелів впливу ТНК на глобальну політику і національну державу (інтеграція ТНК в соціальну сферу, збільшення участі великого бізнесу в міжнародних відносинах);

- зростання сукупного впливу регіональних наднаціональних структур на політичну трансформацію сучасної держави; • вплив глобальної економічної кризи на функціонування інституту держави; • зросле значення деяких функцій держави в умовах політичної трансформації (соціальна, інформаційна безпека, охорона здоров'я в умовах глобальних проблем);

- необхідність забезпечення світового сталого розвитку та одночасного посилення економічної могутності держав. [1. с.55].

Глобалізація веде до трансформації суверенітету, однак цей процес має подвійний характер. З одного боку, зростає кількість зовнішніх факторів, що роблять вплив на скорочення суверенітету і, більш того, підривають його. З іншого боку - держави свідомо йдуть на відмову від деяких своїх суверенних прав і функцій. Процес подальшого зменшення державного суверенітету в перспективі спричинить за собою трансформацію ідеології держави, зробить істотний вплив на різні сфери життя людей.

Суверенітет держави нерідко підривається самою державою для вирішення важливих економічних, політичних або гуманітарних завдань. Цей процес можна спостерігати у різних галузях економіки (зміна митних зборів, надання доступу зарубіжних корпорацій до стратегічних галузей промисловості). Часткова відмова від суверенітету далеко не завжди відбувається добровільно, будучи часто вимушеним заходом. Зменшення суверенітету держави буває викликано не тільки необхідністю отримати вигоду з нового політичного status quo, але і лобірується зовні політичними силами в інших державах.

Ступінь обмеження суверенітету нерідко пов'язана зі ступенем економічної, політичної та ідеологічної відкритості держави. Найбільшим суверенітетом в сучасному розумінні в даний час володіють, з одного боку, найбільш закриті в економічному, ідеологічному чи політичному аспектах держави (Китай, Іран, Північна Корея), а з іншого, - такі економічно і політично відкриті країни як США. Сам факт передачі ключовою для визначення категорії суверенітету функції держави наднаціональному органу говорить про те, що в перспективі міжнародне право буде розширюватися і у держави буде набагато більше міжнародних зобов'язань, ніж раніше. [2. с.92].

В умовах глобалізації відбуваються кардинальні зміни у галузі політичного управління. Для того, щоб держава була конкурентоспроможною в сьогоднішніх умовах, вона не має зосереджувати всі найважливіші функції в руках центральної влади. Потреба в гнучкій системі управління в державі і в світі стає все більш очевидною. Соціальні групи, рухи, партії, міжнародні об'єднання сьогодні тільки виграють від мобільності і децентралізованості. Зростання впливу на окремі країни, а також міжнародні організації таких гравців, як транснаціональні корпорації свідчить про необхідність розробки нового підходу до державного управління. Це говорить про те, що в майбутньому тенденція до більш гнучкої системи управління, що дозволяє швидко адаптуватися до нових викликів і загроз, «сприймати» нове, буде тільки набирати силу.

Ключовою тенденцією останніх двох десятиліть є зростання рівня залученості ТНК у політичну сферу. Транснаціональний бізнес все більше потребує використання тих функцій, які традиційно є прерогативою держави. У свою чергу, фактор взаємодії держави і ТНК при формуванні зовнішньої та внутрішньої політики відіграє все більш значущу роль. ТНК вже стали силою, здатною чинити істотний вплив на хід прийнятих рішень, як в окремих державах, так і на рівні міждержавних організацій. Усвідомлюючи зростаючу силу і міць найбільших з ТНК, держави делегують їм деякі функції, що є причиною участі підприємців у процесі регулювання національних економік. Професійні лобісти, діяльність яких контролюється як окремими корпораціями, так і цілими об'єднаннями, на постійній основі впливають на діяльність державних органів. Суттєвим є також вплив корпорацій на громадську думку, корпоративні ресурси, що дозволяють взаємодіяти з широкими верствами населення країн або регіонів, у порівнянні з можливостями окремих держав. Цей факт дозволяє зробити висновок про те, що якщо держави на глобальному рівні не обмежать діяльність ТНК, у майбутньому їх роль і вплив на державу тільки зросте. (3. с.44).

В даний час залишається неясним, яка модель глобального управління може бути реалізована в майбутньому. Світова спільнота продовжує спиратися на існуючу систему міждержавних інститутів на чолі з ООН. Разом з тим, багато країн побоюються невідомості і занадто зосереджені на поточних проблемах, щоб всерйоз замислюватися про свою роль у системі глобального управління. Тим не менше, більшість країн все-таки усвідомлює потребу в об'єднанні і не проти створення наднаціональних політичних об'єднань на глобальному рівні.

Так чи інакше, проблема реформування Організації Об'єднаних Націй як найбільш раціонального шляху подолання зростаючих глобальних проблем стала однією з найбільш обговорюваних як серед теоретиків, так і серед практиків. В даний час ООН є єдиною організацією, здатною в тій чи іншій мірі взяти на себе функції глобального уряду та здійснювати глобальне управління. Разом з тим, здатність ООН реалізовувати свої функції в нових умовах міжнародних відносин, адекватно реагувати на зміни і адаптувати свої механізми перед обличчям нових проблем, сьогодні ставляться під сумнів. Сучасний стан Організації Об'єднаних Націй також сильно відрізняється від того, що представляла собою ця організація ще півстоліття тому. За час існування, в ООН вступило стільки нових членів, що рішення багатьох питань стало нагадувати політичну гру, в якій держави формують коаліції для того, щоб домогтися підтримки своєї позиції. В результаті, замість того, щоб вирішувати глобальні питання, держави лобіюють свої інтереси. Незважаючи на позитивні зрушення, що намітилися в обговоренні реформування організації, існує багато перешкод для подальшого просування і реалізації запропонованих ідей (4. с. 112).

Глобалізація поклала початок новому етапу в розвитку держави. Держава сьогодні переживає період політичної трансформації та адаптації до нових умов. Під впливом глобалізаційних процесів змінюються її традиційні функції і становище в сучасній системі міжнародних відносин.

Ефективність держави в даний час визначається її здатністю швидко адаптуватися до стрімко мінливих умов зовнішнього середовища. На перший план виходять проблеми зовнішнього і внутрішнього суверенітету, спроможності, здатності держави проводити самостійну внутрішню і зовнішню політику, бути легітимною в очах свого народу, так і за межами власних кордонів.

Список використаних джерел

1. Бек У. Трансформація політики та держави в епоху глобалізації. Київ, 2018. 345 с.
2. Валлерстайн І. Аналіз світових систем та ситуація у сучасному світі. Київ, Наука 2016. 167 с.
3. Гелбрейт Дж. К. Кризис глобалізації. Проблеми теорії та практики управління. Київ, 2015. 402 с.
4. Гідденс Е. Як глобалізація змінює наш світ (переклад Іваненко К). Київ, 2017. 233с.

Науковий керівник: Ісакова О.І., к.ф.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет (м. Запоріжжя)

СЛЕНГ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ

Загнойко В. Ю., Email: gorlovakatrin16@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Сленг (за словником просторіч) - це жаргонові слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають певного емоційно-експресивного забарвлення. Тобто, це варіанти професійної мови, слова та вирази, що використовуються у спілкуванні людей різних вікових груп, професій і соціальних прошарків.

Жаргонізми (сленгові слова) посідають важливе місце у культурі мовлення, їх можна зачислити до лексично-стилістичних утворень. Такі слова притаманні розмовній мові людей, які пов'язані певною спільністю інтересів. Сленг властивий різним групам людей і відіграє важливу роль у житті індивіда.

Сленги можна класифікувати за сферою вживання:

- професійний: лабух - музикант, фанера - фонограма;
- табірний: стукач - донощик, баландка – юшка;

За способом утворення :

- створені власнеарготизми (арго - синонім до сл. "сленг"): блат - злочинець;
- створені скороченням чи перекрученням загальноживаних слів: дружбан - друг;
- переосмислення загальноживаних слів і подання їх у зниженому стилістичному значенні: кафедра - могила;
- запозичення з інших мов: копати (з польської) - доносити, кайдани (з франц.) – браслети;
- арготизми, що зазнали навмисних змін: Шая жишуву шана башізі - Я живу на базі ("ша" + останній звук складу).

Молодіжний сленг є неоднаковим відповідно до спілкування. Кожне з таких середовищ має свої відмінності і сленг озвучує реалії життя саме у цьому оточенні.

Наприклад, у студентському середовищі побутують такі лексичні одиниці: друшляти (прогулювати пари), гуртак, братська могила (гуртожиток), Степанида, Баба Степа, стіпуха (стипендія) тощо.

У сленговому мовленні школярів трапляються слова, що відображають шкільні буденні явища та проблеми: хвіст (заборгованість), шпора, шпаргалка (зрозуміло і без пояснення), плавати (погано знати матеріал), йти на шпорах (списувати), врубитись (зрозуміти), засипатись (не скласти іспити).

Окремим видом жаргонної лексики є кримінальний сленг, що вживається у відповідному середовищі, хоча завойовує позиції у розмовно- побутовому мовленні інших суспільних верств. Тут часто трапляються такі лексеми як: бивень (розумово відстала людина), дядя (начальник тюрми), дока (знаюча людина), квасити (пити спиртне), качок (масивна людина), мусор (міліціонер) та ін.

Студентський сленг є одним з джерел поповнення лексичного складу мови та одним з елементів культури суспільства. Мовні процеси, що розгортаються в студентському сленгу, роблять його природною експериментальною лабораторією для спостереження за мовними змінами в соціальному контексті. Формування лексики студентського сленгу відбувається за рахунок тих же джерел і засобів, які властиві мові взагалі.

Одже, можна зробити висновок, що сленгова мова є доволі поширеною серед студентів,

майже усі використовують її в своєму мовленні у тій чи іншій мірі. Але, що дуже важливо, більшість з них усвідомлюють, що молодіжний сленг слід намагатися вживати лише при окремій публіці, в окремій компанії, адже не всі його розуміють і не завжди він може бути доречним.

Молодіжний сленг широко використовується. Деякі слова втрачають свою популярність, а на зміну їм приходять нові, створені саме молоддю. Дуже часто в наше життя входять нові поняття, щодня ми дізнаємося та пізнаємо щось нове, і це є базою для породження нових жаргонів. Але головне – треба пам'ятати, що сленг не є прикрасою людини й потрібно знати, де і як його застосовувати.

Список використаних джерел:

1. Мацько Л.І. Українська мова: формування національної свідомості // Педагогіка і психологія.- 1996. - №1С.70.
2. Мельниченко В.Я. Творчі роботи на уроках української мови. Конструювання. Редагування. Переклад .- / В.Я. Мельничайко - К.: Основа, 1992. - С.61
3. Потебня А.А. Эстетика и политика./ А,А,Потебня – М. 1976. – С. 229
4. Стельмахович М. Етнопедагогічні основи методики української мови (теоретичний аспект проблеми)// Українська мова і література в школі. – 1993.- №5-6.-с.19-23
5. Ткаченко О.П. Мовне самоствердження українців на тлі історичного досвіду народів світу // Дивослово.-1994.-№4.с15-19

Науковий керівник: Зімонова О.В., старший викладач кафедри СГН, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

УПРАВЛІНСЬКА ПОВЕДІНКА КЕРІВНИКА: ОГЛЯД КОНЦЕПЦІЇ Р. БЛЕЙКА І ДЖ. МОУТОН

Мураль В.

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Ефективність управління підприємством прямопропорційно залежить від стилю керівництва. Керівники займають найважливішу позицію в управлінні. Вони приймають певні управлінські рішення, організують роботу працівників підприємства, координують та контролюють процес виконання поставлених завдань. А ефективність виконання цих процесів залежить саме від керівника і його стилю управління, який він використовує для взаємодії з підлеглими. Керівники можуть бути зосереджені на виробництві або на працівниках. І від цієї направленості залежить їх стиль управління за управлінською решіткою Р. Блейка і Дж. Моутон.

Метою дослідження є ознайомлення з основними аспектами управлінської решітки, яку розробили Роберт Блейк і Джейн Моутон, і дослідження значення цієї теорії в психології управління.

Питанням розгляду управлінської решітки Блейка-Моутон займалися такі вчені: Блейк Р., Гетьман О. О., Комаров О. І., Курганов В., Моутон Дж., Обозов Н.Н., Прохорова О. Г., Сахарчук Є. С., Шаповал В. М.[1-6]

На початку 80-х рр. ХХ ст. з'явилася концепція «управлінської решітки», створена американськими психологами Робертом Блейком і Джейн Моутон.

В основі цієї теорії покладено концепцію «силового поля» між виробництвом і людиною.

Перша «силова лінія» веде до максимізації об'ємів виробництва товарів та послуг. А друга «силова лінія» зосереджена на людині. Вона виявляється в тому, щоб умови праці максимально відповідали потребам і бажанням людини.[1]

Ці дві «силові лінії» утворюють «поле», яке має п'ять секторів, тобто п'ять типів управлінської поведінки керівника. «Силові лінії» і «поле» Р. Блейк та Дж. Моутон об'єднали в управлінську решітку (рис. 1).

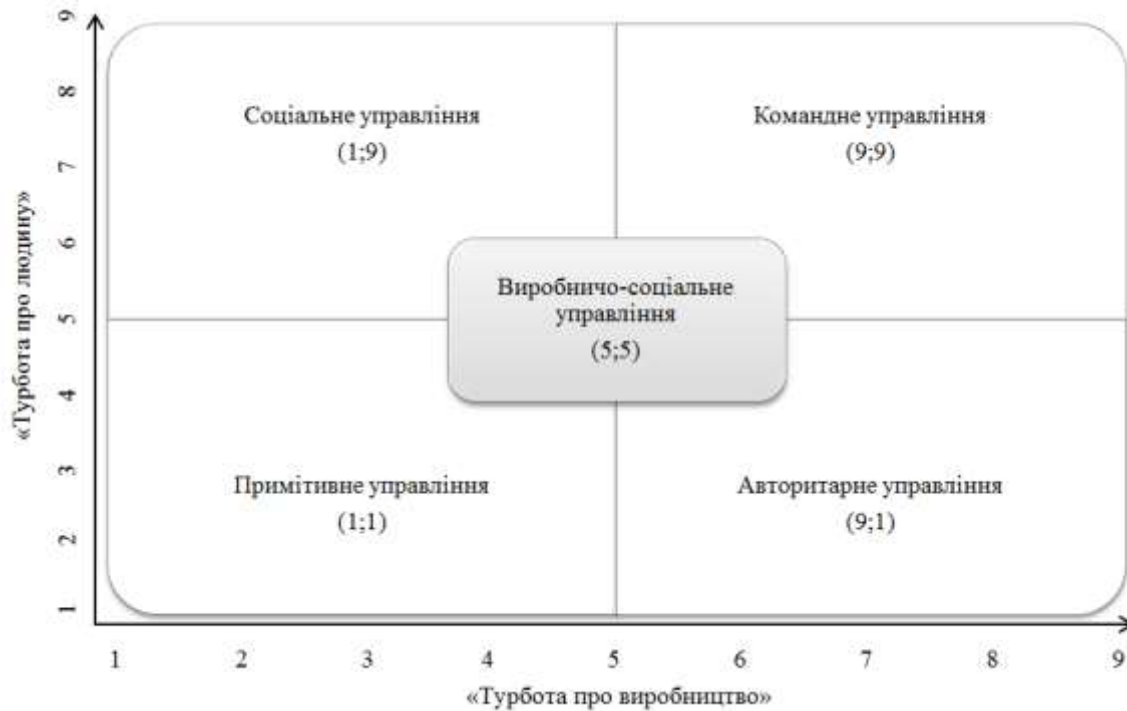

Рис. 1. -Управлінська решітка Блейка-Моутон

Р. Блейк і Дж. Моутон відповідно до своєї теорії виділили такі стилі управління: примітивне, соціальне, авторитарне, виробничо-соціальне та командне.[1]

При примітивному управлінні керівник докладает мінімальних зусиль, щоб домогтися належної якості виконання робіт і тим самим уникнути звільнення. Ця позиція характеризує тип байдужого до підлеглих і процесу виробництва керівника. Такий спосіб керівництва допомагає уникнути конфліктів, безладу, створює сприятливі умови для роботи самого керівника. Зазвичай, керівник не є лідером, а просто обіймає відповідну посаду.

Соціальне управління полягає у тому, що керівник зосереджує увагу на розвитку доброзичливих людських взаємовідносин, але мало піклується про ефективність виконання виробничих завдань. Ця позиція характеризує керівників, що приділяють особливу увагу потребам своїх підлеглих. Плинність кадрів на підприємствах з таким стилем управління дуже низка, а рівень задоволення працею є достатньо високим. Недолік цього стилю управління полягає в тому, що зайва довірливість до підлеглих часто призводить до прийняття незважених рішень, за рахунок чого страждає виробництво.

Авторитарне управління полягає у піклуванні про ефективність виконуваної роботи. Але такий керівник не приділяє належної уваги проблемам підлеглих. Позитивними рисами такого стилю є високий рівень відповідальності, працездатності, організаторський талант, інтелект керівників. Крім цього, керівник і його підлеглі постійно утримують дистанцію, завдяки чому відсутній прямий зв'язок і взаєморозуміння.

Стиль виробничо-соціального управління впроваджується шляхом досягнення балансу ефективності виробництва і сприятливого для виробництва настрою працівників. Такий керівник вмільно сполучає турботу про людей з турботою про виробництво. Позитивними рисами можна відмітити сталість, зацікавленість в успіху підприємства, нестандартність мислення, прогресивні погляди. Але конкурентоспроможність підприємства з цим стилем управління є невисокою.[4]

Найефективнішим, за концепцією Р. Блейка і Дж. Моутон, є стиль командного управління, який поєднує високу турботу про виробництво і високу турботу про працівників. Завдяки значній увазі до підлеглих і підвищення ефективності виробництва, керівник з цим стилем управління прагне до того, щоб підлеглі свідомо залучались до досягнення мети підприємства. Це буде забезпечувати належний робочий настрій працівників і їх високу продуктивність. [2]

Недоліком управлінської решітки Р. Блейка і Дж. Моутон більшість вчених вважають неможливість точно визначити положення менеджера в системі координат цієї решітки, оскільки достовірність інформації, надану керівником і підлеглими, неможливо перевірити. [6]

Психологія управління вивчає велику кількість різних концепцій стилів управління, тому управлінська решітка Блейка-Моутон відіграє важливу роль в цій галузі знань. Дослідження цієї концепції дає можливість в психології управління і менеджменті в цілому:

- 1) узагальнити знання про стилі управління;
- 2) оптимізувати ефективність управління, використовуючи цю концепцію;
- 3) діагностика організацій і діяльності менеджерів;
- 4) розробляти і здійснювати програми організаційного розвитку;
- 5) при аналізі стилю керівництва виявити націленість керівника на виробництво або працівників;
- 6) виявляти недоліки в стилі управління певного керівника та виробити систему певних заходів щодо підвищення ефективності управління;
- 7) розробити певні критерії, які відповідають необхідній посаді, і, порівнявши з ними експертні оцінки якостей претендентів, визначити їх придатність до посади керівника.

Висновок. Концепція «управлінської решітки» Блейка-Моутон має велике значення для розвитку психології управління і для менеджменту організацій в цілому. Ця теорія відбиває основні засади стилів управління залежно від спрямованості керівника на виробництво або на людей. «Управлінська решітка» доповнює та розширює теорії базисних стилів управління, дозволяючи керівнику аналізувати ефективність його роботи та виявляти недоліки в стилі управління.

Список використаних джерел:

1. Роберт Р. Блейк, Джейн С. Моутон. Наукові методи управління: [Переклад]. Київ: Наук. думка, 2020. 247 с.
2. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
3. Єременко Л. В. Аналіз досліджень фінансової поведінки населення в економічній психології – 36. наук. праць Класичного приватного університету «Теорія і практика сучасної психології». – Запоріжжя 2018. - Вип.2, С.222-226
4. Курганов В. Сучасний менеджмент. Теорія і практика управління. Київ, 2014. 182с.
5. Обозов Н.Н. Психологія роботи з людьми: Поради для керівника. Київ: Політздат України, 1998. 205 с.
6. Організація, управління та адміністрування у соціальній роботі : навч. посіб. / під ред. О. І. Комарова, О. Г. Прохорової. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 425 с.

Науковий керівник: Єременко Л. В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри СГН. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ОСОБЛИВОСТІ ШЛЮБНИХ ПРОМОВ

Нестерюк В.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Будь-яка шлюбна промова важлива частина обряду – шлюбної церемонії, місце якої в РАГСі [1]. Офіційність і строгість – це те, що відрізняє шлюбну промову від будь-якої іншої, які ще не раз прозвучать під час святкування і застіль під час весілля. Офіційно-діловий стиль [2] – важлива риса будь-якої шлюбної промови. Строгий структурний регламент, який і додає урочистості, що зазвичай є характерною рисою подібних церемоній, він є константою в усякому, навіть найнезвичайнішому весільному обряді, незалежно від частини світу та місця проведення.

Фразовий регламент відображає культуру і традиції, що склалися. Недарма, шлюбну промову називають «дзеркалом культури», адже почувши хоча б одну з весільних промов можна зрозуміти цілу націю або навіть цілий континент. Історія, культурологія та етнографія – все це клієнти «дзеркала культури», адже це портал із минулого в сьогодення.

В одних країнах весільну промову читає священник, в інших працівник РАГСу – структури, яка на відміну від релігії має світські корені, що йдуть прямо в історію німецької модернізації Отто фон Бісмарка кінця 19-го століття. Саме тоді був створений перший РАГС – державний орган реєстрації та оформлення шлюбу.

Проте, ЗАГС не став родоначальником традиції шлюбних промов. Запозичивши традицію у священників, які виголошували і вимовляють подібну ж промову під час вінчання в церкві, працівники РАГСу привнесли в неї багато нового: від ще більш суворішого регламенту, однак більш ширшого фразового набору, до формальностей і бюрократичних процедур.

Під час шлюбної промови висловлюються побажання молодим: надійний, плідний, щасливий та довгий союз – підкреслюється важливість міцної сім'ї, при потребі, заслуги батьків і цінність їх життєвого досвіду в подальшому житті молодят. Однак, структура будь-якої весільної промови в нашій країні залишається незмінною:

На початку, ведучий церемонії вітає молодих і всіх присутніх, за допомогою чергових фраз в офіційно-діловому стилі: «любі друзі», «всім доброго дня» або «леді та панове, присутні в цей чудовий час» – це початок не тільки весільної промови, а й будь-якої офіційної церемонії.

Після привітань гостей та молодих можуть прозвучати ще кілька фраз, які остаточно ознаменують початок церемонії і дадуть сигнал тим, хто ще не зайняв свої місця, знак того, що це бажано зробити прямо зараз. «Сьогодні очікувана й неповторна подія у вашому житті дві долі сплітаються в одну. Далі ви підете разом, переживаючи радощі та труднощі» або «Сьогодні під весільною аркою поєднуються два люблячих серця, дві рідні душі» – це ті фрази, за якими прослідує найважливіша частина, разом з тим і найбільш «бюрократична».

Ведучий пропонує відповісти на питання, які, хоч є формальністю, проте саме вони найбільш впізнаваний атрибут будь-якої весільної промови.

«Чи є ваше бажання одружитися вільним та щирим, чи готові ви залишатися поруч у радісні та сумні дні?» – після цієї або тисячі подібних фраз, звучить перше питання, яке задається нареченому, форма якого завжди залишається незмінною: – «Чи згодні Ви, ... взяти ... за дружину, оберігати та турбуватися про неї?». Будь-яка наречена бажає почути тільки одну відповідь і ніякої більше – так! Рішуче так, після якого, наречений, за бажанням, може сказати ще кілька фраз, тим самим продемонструвавши палку любов закоханих. Однак, весільна церемонія не закінчується на згоді нареченого, адже те саме питання задається нареченій: – «Чи згодні Ви, ... взяти за чоловіка ..., надихати та підтримувати його?»

Після, відповідно до культурних традицій регіону або країни, можуть відбуватися зміни в регламенті. Проте, незалежно від традиції, наступна частина церемонії не менш важлива, однак, безпосередньо пов'язана з минулою – обмін весільними кільцями між нареченим і

нареченою. Це буде символізувати навіки пов'язані узи двох закоханих сердець.

Церемонія обміну кільцями може супроводжуватися шлюбною клятвою двох закоханих, може приходити тихо, набираючи все більшої значущості та урочистості. Однак, ведучий так само може запропонувати молодятam обмінятися кільцями: – «Ми почули щирі слова, побачили бажання любитися, долати перешкоди, надавати підтримку. Прийшов час обмінятися обручками, які символізують глибокі почуття».

Важливим елементом організації самої весільної промови є музика, яка доповнює і оформляє, надає урочистості та важливості події. Це інструмент, який в руках умілого організатора і ведучого, стане тим, що ще більше пробудить добрі почуття гостей, дасть зрозуміти всю важливість моменту. Однак, навіть музика може бути тим елементом, який продовжує традицію – в наш час навіть вкоренилося поняття «весільної музики».

Весільна промова – це феномен офіційно-ділового стилю. Урочиста, формальна і разом з тим радісна, щаслива подія. Батьки щасливі, тому що їх син одружується, а дочка виходить заміж – створюється нова сім'я, осередок суспільства, основа сучасного життя, «острів стабільності» в епоху «культурної революції». Молодята ж, створюють свою сім'ю – остаточно входять у доросле самостійне життя.

Список використаних джерел

1. Ковалів Г. Літературознавча енциклопедія. Г. Ковалів.- К.: ВЦ «Академія» 2006 – 78 с.
2. Уеллс Г. Всеобщая история мировой цивилизации. Г.Уэллс,- М.: Эксмо 2017 – 426 с.

***Науковий керівник:** Зімонова О.В. , старший викладач кафедри суспільно - гуманітарних наук. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)*

АКСЕОЛОГІЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ

Тузов Ілля

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Розкриття аксіологічного потенціалу філософії і на його основі культури філософського мислення є важливою і актуальною задачею у формуванні ціннісної мотивації здорового способу життя сучасної молоді. Необхідно зазначити, що сьогодні немає належного розуміння, що таке «здоровий спосіб життя» як філософська категорія. Набір існуючих методів, як правило, зводиться до різних оздоровчих заходів, дидактичної пропаганди. Необхідно сконцентрувати увагу на ціннісній мотивації здорового способу життя.

У зв'язку з цим, особливого значення набуває проблема взаємозв'язку фізичного і духовного компонентів здоров'я людини, в якому, на наш погляд, виявляється така важлива категорія, як «здоровий образ думки». Саме тут і укладена шукана мотивація до здорового способу життя.

Сьогодні загальне соціальне самопочуття сучасної молоді проявляється у таких антиціннісних установках, що визначаються в термінах соціальної аномії, як цинізм, байдужість, громадянська індиферентність, прагнення до примітивних насолод (гедонізм), відсутність бажання інтелектуального, морального та фізичного вдосконалення, презирство до високих духовних і культурних ідеалів, терпиме ставлення до різних форм соціального зла, неповага до чесній праці і в цілому до праці, привабливість нездорового способу життя. Ці феномени девіантної поведінки, у свою чергу, продукують такі конкретні форми, як молодіжний екстремізм, агресія, нігілізм, фрустрації, апатія, наркоманія, суїцидальні тенденції, проституція. [1. 45]

Безперспективність і неефективність риторичної і декларативної пропаганди «здорового способу життя» проявляється в її зіткненні з реальним емпіричним досвідом педагогів, психологів, медичних і соціальних працівників, соціологів і філософів, що свідчить про неухильне погіршення здоров'я молоді в усіх аспектах (в духовно-моральному, психологічному і тілесно-фізичному). Категорія «здоровий спосіб думки» містить в собі ментальну мотивацію до здорового способу життя, «правильне» мислення здатне збудувати здорову парадигму життя на всіх рівнях (фізичному, інтелектуальному, психічному і духовно-моральному). Філософсько-антропологічна парадигма «здорового образу думки», що реалізується як аксіологічна установка, виступає реальною основою для формування здорового способу життя.

Сучасна молодіжна політика, як правило, відрізняється декларативним характером, що полягає лише у пропаганді здорового способу життя, і розуміється, переважно, як фізичне здоров'я. Виявляється брак ціннісної мотивації в обґрунтуванні здорового способу життя як цілісної категорії, що охоплює всі сторони розвитку людини. [3. 27]

Результурую дані багатьох соціологічних і соціально-філософських досліджень можна відзначити, що індивідуалізм і прагматизм є сьогодні основними цінностями, які визначають духовний розвиток більшої частини населення, в тому числі і молодих людей (А. С. Запісоцький, М. К. Горщиків, Е. В. Реутов, В. П. Бабинцев) У сформованій ситуації серед першочергових питань сучасної філософської антропології одне з головних місць займають питання, пов'язані з мотивацією здорового способу життя. Сьогодні сучасний стан нашого суспільства, соціальне самопочуття молоді часто виражається в термінах радикального гедонізму, спрямованого на задоволення невпинно зростаючих чуттєвих потреб при одночасному збіднінні духовного (морального і естетичного) початку.

Сьогоднішній політиці у сфері освіти притаманна значна абсолютизація значущості фізкультури і спорту в питаннях зміцнення і фізичного, і духовного здоров'я сучасної людини. Поширена установка про те, що здоровий спосіб життя - це, насамперед, спортивний спосіб життя, сприяє дезінтеграції «тілесного» і «духовного». Ставка на фізичну культуру і спорт є одним з найбільш поширених заходів у підтримці та зміцненні здоров'я суспільства. Однак, незважаючи на зусилля в цій сфері, ситуація продовжує залишатися незадовільною.

Поняття «здоровий спосіб життя» потребує суттєвого аксіологічного розширення, яке дозволить включити в нього нефізіологічні параметри (етичні, естетичні, інтелектуальні, загальнокультурні).

Філософія виступає проти абсолютизації саме фізіологічних параметрів здоров'я, які призводять до дисгармонії між фізичним і духовним (інтелектуальним, моральним) початком людини. Філософія розкриває велику значимість нефізічних аспектів здорового способу життя (етичних, естетичних, загальнокультурних), показуючи їх позитивну роль в процесі повноцінного становлення особистості. Філософія самообґрунтовує свою власну цінність як головного аксіологічного активатора «здорового способу життя», оскільки саме філософія формує те, що називається «здоровим способом думки».[4. 69].

Здоровий спосіб життя мало декларувати, його ще потрібно обґрунтувати, тобто ціннісно мотивувати. Апеляція лише до зовнішніх факторів фізичного та соціального благополуччя, що досягається за допомогою здорового способу життя, малоефективна. Здоровий спосіб життя потрібно не тільки пропагувати, але і пояснювати його безальтернативність. По суті справи, мова йде про формування мотивації до повноцінного життя, яке передбачає розуміння нерозривності морального і фізичного здоров'я особистості.

Список використаних джерел:

1. Горшков М.К. Духовно-моральні принципи в системі цінностей студентської молоді. К.: Знання, 2017, 378 с.
2. Запісоцький А.С. Освіта: філософія, культурологія, політика. К.: Наука, 2015, 456 с.

3. Карпухін О.П. Самооцінка молоді як індикатор її соціокультурної ідентифікації. К.: Знання, 2009, 312с.
4. Клещенко А.А. Молодь і філософія: цінність здорового образу мислення. Харків.: ХГУ, 2018. 404с.

Науковий керівник: Ісакова О.І., к.ф.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет (м. Запоріжжя)

РОМАН В. ВАСИЛЬЧЕНКА «ДВОРУШНИКИ, АБО ЄВАНГЕЛІЄ ВІД ВОВКУЛАКИ» ЯК ЗРАЗОК МІСТИЧНОГО ДЕТЕКТИВНОГО РОМАНУ

Устінов В.Є., coolv3270@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

В. Васильченко – сучасний український письменник, майстер детективної оповіді, дипломант Міжнародного літературного конкурсу романів, п'єс, пісенної лірики і творів для дітей «Коронація слова» (2013) за роман «Дворушники, або Євангеліє від вовкулаки», що переміг у номінації «Кращий детектив року».

У центрі твору «Дворушники, або Євангеліє від вовкулаки» (2012) лежить розповідь про страшні вбивства жінок на околицях Києва. Справа видається досить заплутаною і незрозумілою, оповита численними міфами та легендами про жахливого вовкулаку, який і є підозрюваним у скоєнні злочинів. Богдан Лисиця, київський професор словесності, допомагаючи своєму давньому знайомому – полковнику міліції Бондаренку, одночасно займається написанням наукових статей про вовкулаку, які органічно вплітаються в сюжетно-композиційну канву твору. Протягом твору читачі знайомляться з новими героями: милою Дариною, красунчиком-театралом Антоном Свідерським, бізнесменом Довганем, Андрієм Ведмедерею, кожен із яких опиняється під підозрою талановитого слідчого.

Роман «Дворушники...» В. Васильченка є типовим зразком класичного детективу з усіма його стереотипними схемами та канонами. Сам письменник визначає жанр твору як детективний роман з елементами містики [1, с. 5]. На сьогодні вже поширеною є тенденція до утворення так званих «гібридних жанрів» [див.: 2; 3; 4]. Ключовими у творі виступають категорія співіснування неможливого з реальним та категорія таємничості, які тісно пов'язані зі згаданим вище образом вовкулаки.

Із метою переконати читача у припущенні, що в убивствах винний вовкулака, автор навмисно вводить у твір численні статті під псевдонімом В. Ярчука, які мають науковий характер і стосуються формування образу вовкулаки у фольклорі, художній літературі різних народів та у документальних джерелах. Саме убивство героїні твору Ольги Довгань також супроводжується подіями містичного характеру. Характер цього вбивства, умови зникнення жінки та докази – усе вказувало на існування страшної істоти. Протягом усього твору читач знаходиться у психологічній напрузі, оскільки справа досить заплутана і супроводжується великою кількістю епізодів, які змушують жахатись і робити власні висновки й передбачення стосовно перебігу сюжету та результатів пошуку злочинця. Такими епізодами є страшні описи тілесних пошкоджень загиблих: перекушене горло, понівечене тіло тощо; переслідування Лисицею «справжнього» вовкулаки в лісі, яким виявився місцевий хлопець, перевдягнений у костюм перевертня тощо.

Елементи містики у творі виявляються в постійному взаємозв'язку, переплетінні подій реальних з ірреальними, світу земного й потойбічного. Подібне твердження доводить припущення Лисиці та Бондаренка про стосунки між жінкою та перевертнем. Таємничістю оповиті й прізвища героїв роману – Андрія Ведмедері та Ольги Довгань (дівооче прізвище – Вовчанська). На семантичному рівні вони викликають асоціацію із відповідними тваринами – ведмедем і вовком. Письменник, за законами жанру, через дослідження логічних зв'язків і стосунків жертв із підозрюваними, пропонує читачам різні можливі сценарії подій та вірогідних злочинців.

Елементи містицизму й загадковості виявляються, зокрема, у самій назві твору «Дворушники...», яка має подвійне тлумачення. З одного боку, це страшні вовки-перевертні, убивці, «істоти, які мають два серця – серце людини та серце вовка» [1, с. 201]. З іншого, це сучасні люди,

які ведуть подвійне життя, у буквальному сенсі слова – рухаються у двох різних напрямках, зраджуючи друзям та сім'ям. В. Васильченко закликає читачів розібратися у собі, адже «*вовк живе у кожному з нас*» [1, с. 214]. Таким чином, автор уводить читача в оману, наголошуючи на тому, що злочинцем може виявитись будь-хто.

Ще одна риса, яка доводить приналежність роману В. Васильченка «Дворушники, або Євангеліє від вовкулаки» до класичного детективу, – це замкнутість і умовність хронотопу. Усі вбивства, описані у творі, скоєні на лісовій галявині. Життя головних героїв твору також неначе замкнуте у певному колі, з якого немає виходу. Часова характеристика аналізованого роману так само має стійкі риси. Так, усі вбивства скоєні за досить короткий проміжок часу, і взагалі події, описані у творі, відбуваються досить швидко: одна змінює іншу, іноді навіть не дійшовши до свого логічного завершення.

Отже, роман В. Васильченка «Дворушники, або Євангеліє від вовкулаки» за усіма канонами належить до класичного зразка детективного жанру: у центрі оповіді лежить злочин, оповитий численними легендами та загадками, над розв'язанням якого працюють головні герої; традиційний набір персонажів. У творі також досить органічно співіснують неможливе з реальним, провідне місце займає категорія таємничості та замкнутий і умовний хронотоп.

Список використаних джерел:

1. Васильченко В. Дворушники, або Євангеліє від вовкулаки. Луцьк : ПДВ «Твердиня», 2012. 336 с.
2. Гура Н.П., Лисак Ю.В. Поліжанровість сучасного детективу (на матеріалі роману А. Переса-Реверте «Фламандська дошка»). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Філологічні науки. 2016. Вип. 11. С. 182–189.
3. Землянська А.В. «Гібридизація» жанру в сучасній масовій літературі (на матеріалі романів А. Переса-Реверте «Фламандська дошка» та Є. Кононенко «Жертва забутого майстра»). *Українська література в загальноєвропейському контексті: монографія / за ред. Т.М. Шарової та А.В. Землянської*. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. С. 92–105.
4. Землянська А.В., Землянський А.М. Жанрова еkleктика ретродетективів Богдана Коломійчука. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. Івано-Франківськ, 2018. №4(40). 2017, 3(47). 2018. С. 275–286.

Науковий керівник: Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

РЕВОЛЮЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ

Форис Г.С., forisgrisha@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Тенденції у сфері готельних технологій змушують готельєрів шукати передові цифрові рішення для зручнішого управління комплексними операціями. Світова промисловість гостинності має середньорічні темпи зростання 18,5% [5]. Щоб подолати цей поріг, компаніям необхідно підняти рівень гостинності на нові висоти [1]. Це можливо завдяки використанню інноваційних технологій. Загалом таке швидке зростання в цій галузі можливе через підвищення паритету купівельної спроможності, подорожей, зміни тенденцій у сфері гостинності та розширення ринків, що розвиваються. Розвинені країни зі своїм швидким економічним зростанням просувають сферу туризму вперед. Так, зокрема, Азійсько-Тихоокеанський регіон є найбільшою територією в міжнародній індустрії гостинності, на яку у 2022 році припало близько 45% ринку [5; 4; 3]. Проте низький рівень утримання гостей є одним із основних недоліків, який галузь має подолати. Перешкодою розширення сфери гостинності є також необхідність вищого рівня безпеки, зростання попиту на здорове харчування та державні постанови [5].

В умовах пост-COVID попит на світовий туризм починає зростати через відносно низький рівень безробіття, адже віддалена робота врятувала багатьох людей від втрати

роботи. Провідні авіакомпанії додають більше напрямків польотів у різні регіони, а тому готельні бренди мають швидко відновитися після періоду, коли більшість міжнародних рейсів було скасовано через поширення вірусу. Це не означає, що всі загрози залишилися позаду. Аеропорти, як і раніше, наполягають на необхідності дотримання правил соціальної дистанції, зокрема, носіння масок та перевірка температури; пасажирів відмовлять у реєстрації на рейс, якщо на руках у нього не буде негативного результату тесту на COVID. Однією із інноваційних ідей стало підтвердження права на поїздку у цифровому вигляді за допомогою блокчейну та аналогічних технологій. До інших перспективних нововведень відносяться також тестери, які можуть ідентифікувати частки коронавірусу в краплях повітря, незалежно від того, чи є у мандрівника якісь симптоми, чи ні. Зрештою, захист гостей та персоналу стало основним завданням більшості представників галузі.

Наразі спостерігається тенденція до поєднання готельних технологій, які гарантують як безпечно, так і зручне перебування. Вже сьогодні можна виокремити нові тенденції в індустрії гостинності: розумні кімнати, оптимізація технології бронювання, автоматизація реєстрації, мобільні програми або спеціалізовані додатки, автоматизація готелю, блокчейн-рішення, кібербезпека, інтелектуальна система прогнозування, технологія інтелектуального розпізнавання, індивідуальне обслуговування гостей, тури у віртуальну реальність.

Отже, сьогодні феномен гостинності набуває нових сенсів. Готельєри пропонують різноманітні інструменти, необхідні для комфорту гостей. Оптимізація чинних рішень або розробка нових вимагають великої кількості навичок. Проте ці дії є випроданими, адже в індустрії гостинності виживають лише ті гравці, які впроваджують інноваційні технологічні рішення заради комфорту гостя.

Список використаних джерел:

1. Тараненко Г.Г. Антропологічні засади гостинності: філософська рефлексія у контексті сучасності. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал.* 2022. № 5(5) 2022. С. 689. – С.101-115/
2. <https://e-marketer.io/>
3. <https://intsights.com/>
4. <https://skift.com/>
5. <https://www.unwto.org/>

Науковий керівник: Тараненко Г.Г., к.пед.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Чучко А

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Питання про вдосконалення і самовдосконалення природи людини в історії філософії був предметом численних суперечок і дискусій. В результаті були створені ряд філософських, релігійних і літературних трактатів наставницького характеру.

Сьогодні в добу глобалізації, коли визначальним став людський фактор, знову поживався інтерес до розвитку людської природи. У цьому плані проблема самовдосконалення стала актуальною філософсько-антропологічної проблемою.

Кінцева мета виховання і освіти полягає в тому, щоб виховати духовно і фізично розвинену людину. Досягти такого рівня розвитку практично неможливо, якщо сама людина особисто не зацікавлена у самовдосконаленні своїх індивідуальних якостей і особливостей.

Формування фізично і духовно розвиненої людини є не тільки індивідуальна, а й соціально значуще завдання. Для цілеспрямованого розвитку і вдосконалення природи

людини потрібна науково-обґрунтована, методологічно вірна концепція, яка повинна бути реалізована в інститутах освіти і виховання, створення такої концепції можливо тільки на основі філософсько-антропологічного підходу до проблеми вдосконалення і самовдосконалення людини.

В останні роки досить часто говорять про падіння моральних якостей у молоді, студентів, учнів, словом, у підростаючого покоління. У таких ситуаціях психолого-педагогічна і антропологічна тематика про вдосконалення моральних цінностей стає вельми актуальним завданням в сфері освіти. Існуючі уявлення про те, що прагнення до самовдосконалення іманентно притаманне людській природі у вигляді прихованого наміру, а також відсутність загальноприйнятої думки про можливість досягнення успіхів на шляху самовдосконалення додають даній темі відповідну актуальність [1, с.34].

Феномен самовдосконалення є не тільки психічним процесом або станом, а є феноменом в структурі і змісті, в якому в цілісній формі включені психічні, пізнавальні, виховні, моральні, естетичні, світоглядні та інші життєво важливі елементи. Тому філософсько-антропологічний підхід до феномену самовдосконалення повинен враховувати всі вищезазначені атрибутивні елементи, що існують у природі людини.

Самовдосконалення не є особливою формою організації життя, існуюча поза контекстом повсякденної життєдіяльності, а є іманентно притаманна в природі людини сила, є внутрішня потенційна потреба людини в реалізації своєї психічної і фізичної природи. Об'єктивна оцінка ролі самовдосконалення дає підставу зрозуміти такі стани психіки людини, як самоконтроль, самозвіт і інші, пов'язані з ним такі моральні якості, як справедливість, співчуття, толерантність і т.д. Ці та інші суто людські якості важко розвивати без усвідомлення важливості феномена самовдосконалення.

Самовдосконалення є такий результат психофізичного зусилля, який багато в чому визначає подальшу орієнтацію життєдіяльності людини, очищаючи і направляючи волю людини в руслі досягнення соціально-значущих цілей.

Ще з часів Сократа людям відкрилася істина, що для людини немає предмета пізнання більш цікавого, ніж він сам. Яскравою ілюстрацією цього є висічені на фронтоні храму Аполлона в Дельфах слова: «Пізнай самого себе», що знаменувало початок важливого повороту в усьому античному світогляді [2, с.147].

Необхідно згадати погляди Піфагора, який вважав, що головне для людей - це наставляти душу до добра і зла, і щаслива та людина, душа у якої стає доброю. Доброчесність - це є гармонія, здоров'я всякого блага і бога, а дружба - це рівність людей. Епікур зазначає, що шляхом внутрішнього самовдосконалення, людина може досягти внутрішнього звільнення. Тут необхідна внутрішня робота духу, вдосконалення розуму, інтелекту, вправа душі в моральних чеснотах, підтримка друзів. Його програма самовдосконалення передбачає досягнення такого облаштування внутрішнього світу, при якому особистість в усьому покладається на себе. Виходячи з етичних навчань філософів античності, можна зробити висновок, що призначення моральної філософії полягає в тому, щоб навчити людей, як слід жити. Жити по-людськи - це мистецтво, це вміння чинити і доцільно, і одночасно морально, поставивши чеснота в залежності від знань і мудрості.

Вважається, що частина індивідуальних особливостей нашого мислення формувалася, як би, незалежно від нас самих, інша ж частина створена нами самим. Саме тут полягає та подвійна істина, яку Кант хотів розшифрувати в своїй знаменитій теорії умопостигаемого і емпіричного характеру. Звідси випливає закономірний висновок, що всі практичні правила, що стосуються питання вдосконалення і самовдосконалення, прямо або побічно, пов'язані з перевихованням характеру людини. Отже, характер є тим підґрунтям або механізмом, завдяки чому людина в стані дотримуватися принципів самопізнання і самовдосконалення.

На людину в усі періоди її життя діє безліч факторів. Але все ж то, ким вона стала, залежить у вирішальній мірі від її самої, її самостійності, самооцінки, самокритичності, вимогливості до себе, бажань, активності, цілеспрямованості, волі, наполегливості, працьовитості, від того, що вона робить, щоб стати тим, ким вона хоче бути, тобто від її

безперервного самовдосконалення [3, с.312].

Самовдосконалення виступає як сполучна ланка між різними ланками особистісного і професійного зростання людини, відсікаючи несприятливі впливи і даючи простір позитивним. Найбільш важливими формами його виступають - самоосвіта і самовиховання. Це дві відносно самостійні підсистеми самовдосконалення, але взаємопов'язані і доповнюють одна одну.

Під самоосвітою розуміється самостійна робота особистості зі збагачення своїх знань, розуміння світу, свого місця і професії.

Вибір напрямків самоосвіти - справа виключно індивідуальна і визначається, головним чином, самою особистістю. Найбільш значущими з них, як правило, є:

- систематичне вивчення актуальних проблем внутрішньої і зовнішньої політики держави;
- - підвищення рівня і якості знань з профільних, професійно значущих навчальних дисциплін і наук;
- - оволодіння знаннями соціальних наук, психології, педагогіки, необхідними і в житті, і для досягнення високих результатів у соціальному і професійному становленні, а також практичної діяльності;
- - постійне поповнення і розширення методичного арсеналу, який дозволяє вибирати адекватні методи і засоби освіти та самоосвіти;
- - формування і розвиток культури спілкування, що дозволяє встановлювати тісний контакт і взаємодію при вирішенні навчальних і службових завдань;

В цілому самонавчання і саморозвиток допомагають в досягненні цілей, збагачують людину, роблять більш здатним, колоритним, багатогранним, цікавим для інших, шановним людьми і самим собою, підвищують можливості особистості, відкривають нові простори для самореалізації і самовираження. Вони виступають у взаємозв'язку і як складові частини самоосвіти і самовиховання, як засобу їх здійснення і як один з результатів.

Список використаних джерел:

1. Горшков М.К. Духовно-моральні принципи в системі цінностей студентської молоді. Київ, Знання, 2017, 378 с.
2. Запісоцький А.С. Освіта: філософія, культурологія, політика. К.: Наука, 2015, 456 с.
3. Карпухін О.П. Самооцінка молоді як індикатор її соціокультурної ідентифікації. Київ, Знання, 2009, 312с.

Науковий керівник: Ісакова О.І., к.ф.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет (м. Запоріжжя)

ПУБЛІЧНЕ МОВЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Шипиленко Є. А., Email: eugenia10032003@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Сучасні глобальні процеси посилюють інтерес до риторичної підготовки особистості. Світова інтеграція значно розширює межі комунікацій, вона спонукає людей до оволодіння новими технологіями публічного мовлення та риторичного впливу. Українська риторична школа має значний науковий та практичний потенціал, враховує нашу ментальність і спирається на світовий досвід.[1, с.4-5]

Публічне мовлення розвивається й сьогодні та стає різноманітнішим. В

одних випадках мова йде про актуальні політичні проблеми, інші стосуються побуту чи моралі, треті – є предметом судового розгляду і т. ін. Тип публічного мовлення залежить не тільки від визначеної теми, конкретного змісту, а й від способу й характеру викладу, ступеня емоційності, і навіть від складу та спрямованості термінології. Інакше кажучи, ті форми й

засоби висвітлення теми, які доречні під час виголошення звітної доповіді на засіданні органу влади, неприйнятні для лекції в навчальному закладі, або ж стиль агітаційної промови не доречний на науковій конференції. Можна стверджувати, що майстерне красномовство – це оволодіння специфікою кожного типу ораторського мистецтва.[2, с.7-9; 3, с.9-12]

Типи публічного мовлення	
суспільно-політичне	політична доповідь, політичний огляд, соціально-ділова доповідь, промова
академічне	наукова доповідь, лекція, наукове повідомлення, огляд, виступ у науковій дискусії
судове	звинувачувальна промова, захисна промова
урочисте	ювілейна, вітальна промова, виступ на прийомі
церковно-богословське	проповідь, звернення до пастви

Проблематика риторики стала надзвичайно затребуваною в зв'язку з становлення сучасних політичних систем. Політика використовує риторику як інструмент впливу на виборців, в процесі підготовки та прийняття політичних рішень. Але вона ж робить невидимим елемент відповідальності, який проявляється з часом. Це приховує в собі небезпеку постійної кризи оцінки простою людиною власної участі в розбудові своєї держави, демократії, створення громадянського суспільства. Сьогодні значно загострилися протиріччя між особистим і суспільним, між суспільством і державою, між життям і політикою. В цих умовах риторика стає мовною інфраструктурою політики. Оскільки політика проектується за допомогою публічного мовлення, супроводжує, розв'язує, мотивує, контролює та критикує, то риторика за таких обставин стає не лише засобом політики, а й умовою її можливого існування.[1, с.361-362]

Важливу роль в наш час відіграє академічне мовлення, адже цього вимагає розвиток освіти. Академічна риторика – це ораторська діяльність вчителя, викладача, науковця, який доповідає про результати дослідження. [4, с.13]

Це така організація мовлення, яка впливають на створення емоційно-психологічної атмосфери спілкування з учнями та студентами, на характер їх взаємовідносин, на стиль їх роботи. Основними принципами академічного красномовства вважають: наукову глибину висловлюваного матеріалу, точність, логічність (обґрунтованість, доказовість, спрямованість на пошук істини), урахування компетентності адресата [2, с.10]

Сучасні підходи до підготовки фахівців спонукають до нових стратегій його розвитку, постійної самоосвіти, з метою конкурентоздатності, вияву креативного підходу до викладацької діяльності. Сьогодні актуальними стають не лише глибокі знання навчального курсу, а й володіння цілим арсеналом засобів для здійснення ефективної педагогічної комунікації.[1, с.363]

Наш професійний рівень, як майбутніх фахівців, залежить від міцних

теоретичних знань і практичних навичок, які ми набуваємо на студентській лаві. Поряд з якісною фаховою освітою молоді спеціалісти повинні мати необхідні ділові та моральні якості, певні організаторські здібності, вирізнятися вмінням працювати з людьми. Водночас дуже важлива словесна (на усному й писемному рівні) репрезентація професійної діяльності. Отже, риторика як

теорія красномовства відіграє неабияку роль у фаховій самореалізації молодих спеціалістів. [5, с.90]

Професійна кар'єра дуже залежить від культури спілкування, і використання професійного мовлення. Культура ділового спілкування є цілісною системою елементів, яка охоплює зовнішню культуру, культуру мовлення, культуру почуттів, культуру поведінки, етикет.[6, с.31-35]

Ділова людина – чи то підприємець, менеджер чи керівник – повинна обов'язково вміти чітко і зрозуміло формулювати свою точку зору, аргументувати свою позицію, аналізувати висловлювання партнера, критично оцінювати відповідні пропозиції. Необхідною умовою цього є: вміння слухати, вести бесіду, створення доброзичливої атмосфери, уміння ставити запитання, уміння справити позитивне враження, відповідна завчасна підготовка. [7, с.7]

Аналіз функціонування риторики як навчальної дисципліни в системі професійної освіти України доводить, що роль цього навчального предмета посилилася. Сфера професійної освіти надає для сучасної галузі державного управління необхідну технологічну систему перманентного навчання. Це дає можливість ефективно розвивати управлінські структури відповідно до вимог часу. [8, с. 5-6]

Слово – це зброя, сила й могутність якої особливо проявляється в сучасний період відстоювання національно-політичних інтересів та територіальної цілісності України. Українське військове красномовство яскраво представлене в ораторській спадщині князів Київської Русі та Запорізької Січі, періоду Української революції 1918-1921 років та часів визвольних змагань ОУН-УПА. Останнім часом посилюється інтерес до військової риторики, оскільки сучасна доктрина Збройних Сил України передбачає широкі перспективи для публічної комунікації. Сьогодні військові училища та вузи приділяють значну увагу вивчення риторики.[1, с.362; 4, с.17]

Риторика, як навчальний предмет професійного спрямування, вивчається у вищих навчальних закладах та орієнтується на фахову проблематику. Мета риторики, як навчального предмета фахового спрямування, полягає в забезпеченні ефективних показників реалізації мовної особистості в професійній сфері. [1, с.4-5]

Риторика і культура мови пронизує всі сфери суспільства. Мова – це форма мислення і засіб комунікації. Риторика необхідно для формування культурного рівня людини, її можливості встановлювати стосунки з суспільством. Необхідно всіляко пропагувати ідею усного публічного дебатування суспільно значущих проблем, а так само пропагувати риторичні норми і навчати дебатування, починаючи зі школи. Це дуже важливе громадське завдання сьогоднішнього дня, рішення якого дозволить сформувати в суспільстві справді демократичний клімат, призведе до формування громадянської відповідальності за свою країну, за власне рішення на виборах або референдумі, буде сприяти формуванню уваги і інтересу до чужої думки, формуванню політичної та міжособистісної толерантності, настільки необхідної нашому суспільству.

Список використаних джерел:

1. Адамович А. С., Шлеїна Л.І. Посібник-практикум з дисципліни «Основи ораторського мистецтва». Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2021. 93 с. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/navchannja/posibnyky/>
2. Ткаченко Лідія Петрівна. Розвиток риторики як навчального предмета професійного спрямування у системі підготовки майбутніх фахівців. Харків, 2017.
3. Ораторське мистецтво. Навчально-методичний посібник. За редакцією І. М. Плотницької, О. П. Левченко. Друге видання. Київ, 2011.
4. Колотілова Н.А. Риторика. Навч. посібник. Київ, Центр учбової літератури, 2007, 232 с.
5. Етика ділового спілкування. За редакцією Т. Б. Гриценко, Т., Д. Іщенко Т. Ф., Мельничук. Київ, 2007.
6. Бронікова С.А., Освітні методики соціокомунікативної практики державного управління.
7. Шлеїна Л. І., Зімонова О. В. Вплив місцевих говорів на культуру мовлення майбутнього фахівця. Аспекти в реалізації наукових досліджень: матер. XXXII Шлеїна // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2015. Вип. 2. С. 211-214. Режим доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/people/zimonova-olha-volodymyrivna/>

Науковий керівник: Шлеїна Л.І., доктор філософії з пед.н., доцент кафедри СГН, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

САМОМОТИВАЦІЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ

Шичаніна Дар'я

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Постановка проблеми. Для осмисленого руху, важливо не лише бути під постійним зовнішнім впливом, повністю усвідомлюючи звідки та куди йти, але й одночасно мати величезне внутрішнє бажання. Тобто людині необхідна самомотивація, котра зі свого боку виступає потужним двигуном прогресу.

Мета дослідження. Обґрунтувати поняття «самомотивації», привести способи щодо її досягнення.

Основні матеріали дослідження. Мозок людини являється найбільшою за витрачанням енергії частиною організму. Він спроможний лінитися, щоб скоротити кількість витрачених калорій. Саме тому дуже важливо розвивати у собі навичку правильно розподіляти та спрямовувати акумульовану внутрішню енергію у потрібне русло.

Самомотивація – це своєрідна рушійна сила, яка знаходиться всередині особистості та дозволяє їй контролювати власний емоційний стан, налаштуватися на роботу по досягненню певного результату. За відсутності самомотивації ні про яке просування вперед та особистісний розвиток мова йти не може. Завдяки цьому вмінню людина здатна доводити розпочату справу до логічного продуктивного завершення, не кинувши її на півдорозі [1, с. 223].

За ствердженнями американського психолога Гольмана мотивація передбачає наявність чотирьох компонентів:

- 1) Особисте прагнення досягти успіху в чомусь, бажання розвиватися;
- 2) Спроможність жертвувати заради виконання цілі;
- 3) Наявність ініціативи або готовності за необхідності діяти відразу;
- 4) Оптимістичне бачення майбутнього та віра в себе і свої сили [2, с. 91].

Природні задатки самомотивації першочергово закладені на примітивному рівні життя людини – інстинктивна поведінка, задоволення основних фізіологічних потреб, що є притаманним для абсолютно всіх живих організмів. Проте людина вважається істотою розумною, високорозвиненою, тому біологічні фактори мотивації не завжди виступають найвпливовішим важелем. Наприклад, заняття спортом – виснажливий процес, який прямо суперечить фізіологічному бажанню знаходитися у комфорті, у стані розслаблення. При цьому у світі знайдеться не мало людей, котрі мають стійку мотивацію до різного роду спортивних навантажень [3, с. 76].

Доцільно зауважити, що самомотивація не набагато відрізняється від мотивування інших. Внутрішніми спонукальними мотивами аналогічно можуть бути як позитивні, так і негативні. Однак більшість психологів все ж таки сходяться на думці, що краще мотивувати себе позитивними чинниками, адже так ви зможете захиститися від зайвого стресу, депресії та зрештою взагалі втрати працездатності. Від негативної ж мотивації повністю відмовлятися не варто. Іноді необхідно виходити із зони комфорту. Все залежить від індивідуальних особливостей психіки кожного окремого індивіда [2, с. 93].

Вчитися мотивувати себе можливо у наступний спосіб:

- Реальний орієнтир – ставте перед собою лише здійсненні цілі. Тільки так буде бажання їх досягати.
- Об'ємні трудові цілі розбивайте на маленькі задачі – кожен крок у їх виконанні принесе результат, який підтримуватиме вас в тонусі та не дасть вам втратити мотивацію, як, наприклад, за умови реалізації чогось масштабного одним разом.
- Заохочуйте себе винагородою за виконане завдання – потрібно вміти відзначати власні досягнення.

- Намагайтеся використовувати якомога менше критики на свою адресу – помилятися – це нормально.
- Шукайте однодумців у своїй справі – набагато легше робити щось, коли поряд є люди, які розділяють ваш інтерес.
- Спробуйте змагатися з іншими й стати краще – конкуренція є хорошим мотиватором, котрий змушує не зупинятися на досягнутому.
- Оточуйте себе тільки позитивними цілеспрямованими людьми – круг спілкування чинить неабиякий вплив на особистість. Якщо ви маєте справу тільки з тими, хто депресивно дивиться на світ і не здатен піднятися з ліжка, то такий спосіб життя може розповсюдитися і на вас.
- Читайте книги та дивіться фільми, які вас мотивують.
- Формуйте звички – однією з перешкод на шляху до досягнення успіху є «прокрастинація». Під цим поняттям розуміють улюблену практику людей постійно відкладати справи на потім. Щоб її викоринити потрібно формувати у собі набір прямо протилежних позитивних звичок. Братися за справу та діяти, а не лише говорити: «хочу», «мрію» [1, с. 228].

Висновки. Отже, самомотивація – «внутрішній моторчик», який сприяє розвитку особистості через досягнення поставлених нею цілей. Ефективна самомотивація можлива лише за наполегливого навчання з удосконалення цієї якості. Потурання ліні, відсутність інтересу й прагнення робити хоча б щось стримуватимуть вас на одному місці, де ви будете тупцювати доти, доки не почнете деградувати або ж активно мотивувати себе до дій.

Список використаних джерел:

1. Занюк С.С. Психологія мотивації / С.С. Занюк. К. : Либідь, 2012. 304 с.
2. Угрин О. Г. Психологія управління: практичний посібник / О. Г. Угрин. Львів: ЛьвівДУВС, 2017. 164 с.
3. Чкан А. С. Самоменеджмент : навчальний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Менеджмент» / А.С. Чкан, С.В. Маркова, Н.М. Коваленко. Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 84 с.
4. Єременко Л. В. Фактори задоволеності працею і мотивації професійної діяльності: Зб. наук. праць Класичного приватного університету «Теорія і практика сучасної психології». – Запоріжжя 2018. - Вип.1, С. 146-149

Науковий керівник: Єременко Л. В., кандидат психологічних наук, доцент Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)